

בִּידֵיהָ תִהְרָסְנוּ. חֲכָמוֹת נָשִׁים: דָּא נִשְׁמַתָּא וְנִפְשָׁא.
וְאוֹלֵת, נִפְשָׁא דִשְׁמָאֵלָא שְׁנַקְרָאת עֲרָפָה.

פְּתַח וְאָמַר, מַה הוּא דְאָמַר, (ש"ש א יד) הֲרֵאִינִי אֶת
מְרֵאִיךָ. כִּד יתְעַבֵּיד בְּר נִשׁ מְטִיפָה,

בְּשִׁלְיִתָּא דְאֻמִּיהָ, כְּמַה דְאֶתְרַבִּי, (נ"א בתר ארבעין יומין
דאתברי) אָעִיל בֵּיה קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא זְעִיר זְעִיר רוּחָא
וְנִפְשָׁא. וְנַר יְחִיבַת עַל רִישִׁיהָ בְּלִילְיָא. שְׁנַאֲמַר, (איוב

כט ג) כְּהִלּוּ נִרוֹ עָלַי רֵאשִׁי. וְעַמּוּדָא דְנִהוּרָא בִּימָמָא,
שְׁנַאֲמַר (שמות יג כא) וַיִּסַּע עַמּוּד הָעָנָן וְגו', וְלִילְיָהּ בְּעַמּוּד
אִשׁ וְכו' לְלַכְתּ יוֹמָם וְלִילְיָהּ. וְנַאֲמַר, (משלי ו כג) כִּי נַר
מִצָּוָה וְתוֹרָה אוֹר.

וְאוֹלְפֵי לִיָּה כָּל אוֹרֵיִתָּא. וְאוֹלְפֵי לִיָּה כָּל
פְּיִקוּדֵי. וַיִּמְרוּן לִיָּה, חֲזִי, הֲדִין הוּא דְרִיךְ
עַקְלָתוֹן, דְאִיתְקַרֵי לִילְיָהּ. וּבְאִתְרָא הֲדִין יַעֲלוֹן כָּל

לשון הקודש

מַעַט רוּחַ וְנִפְשָׁא, וְנַר נִתְּנָן עַל רֵאשִׁי
בְּלִילְיָהּ, שְׁנַאֲמַר (איוב כט) כְּהִלּוּ נִרוֹ עָלַי
רֵאשִׁי. וְעַמּוּד אוֹר בַּיּוֹם, שְׁנַאֲמַר (שמות יד)
וַיִּסַּע עַמּוּד הָעָנָן וְגו', (שם ג) וְלִילְיָהּ בְּעַמּוּד
אִשׁ כּוּי לְלַכְתּ יוֹמָם וְלִילְיָהּ. וְנַאֲמַר (משלי ו)
כִּי נַר מִצָּוָה וְתוֹרָה אוֹר.

וּמְלַמְדִים אוֹתוֹ אֶת כָּל הַתּוֹרָה,
וּמְלַמְדִים אוֹתוֹ אֶת כָּל הַמִּצְוֹת, וְאוֹמְרִים

חֲכָמוֹת נָשִׁים כְּנִתְּהָ בֵיתָהּ וְאוֹלֵת בִּידֵיהָ
תִּהְרָסְנוּ. חֲכָמוֹת נָשִׁים – זו הַנְּשֻׁמָּה
וְהַנִּפְשָׁא. וְאוֹלֵת – זו נִפְשָׁא הַשְּׁמָאֵלִית
שְׁנַקְרָאת עֲרָפָה.

פְּתַח וְאָמַר, מַה זֶה שְׁאָמַר (שיר ב) הֲרֵאִינִי
אֶת מְרֵאִיךָ? כְּשֶׁנֶּעֱשֶׂה אָדָם מְטִיפָה
בְּשִׁלְיִת אִמּוֹ, כְּמוֹ שְׁמִתְגַּדֵּל (אחר ארבעים יום
שְׁבָרָא) – מְכַנְּסִים בּוֹ הַקּוּדְשׁ בְּרוּךְ הוּא מַעַט

נִפְשָׁתָא דְאִינְשָׁא. שְׁנַאֲמַר, (איוב ג יט) קָטַן וְגָדוֹל שָׁם
הוּא וְעֶבֶד חֲפְשֵׁי מַאֲדוּנָיו.

וְאַחֲזִיין לִיה, בְּעַמּוּדָא דְאִישָׁתָא, דְהִיא עַל
רִישֵׁיהּ, כַּמָּה דּוּבִין וְנִמְרִין וְאַרְיִין
וּמְלָאכֵי חֲבֻלָה דִּיתְבִּין תַּמָּן. וּבְלָבָא תַּמָּן, וְעַל דָּא
אָמַר דָּוִד, (תהלים כב כא) הֲצִילָה מִחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד כָּלֵב
יְחִידָתִי. וְדִין אֲתָרָא הוּא חֲשָׁד, וּמְלָאכֵי חֲבֻלָה קָרוּן
לְהוֹן לִילוּת. וְעַל דָּא אָמַר, (שה"ש ג ח) מִפְּחַד בְּלִילוּת.
לִילוּת מִמָּשׁ אֶקְרוּן.

וְיִמְרוּן לִיה, אִם תִּזְכָּה לְמַצּוֹת, כָּל מַצְוָה וּמַצְוָה,
יַעֲבֹדוּן לָךְ מִינָה מְלֶאךָ טוֹב. וּבְעֵידוֹן
דְּתִיעוּל בְּאַתְרָא הָדִין, וְתִזְכָּה לְמַצּוֹת, יִמְרוּן, (ישעיה
נז יד) סָלוּ סָלוּ פָּנֵינוּ דְרַךְ הָרִימוּ מִכְשׁוֹל מְדַרְךָ פְּלוּנֵי
דָּא, וְלֹא יִשְׁלְטוּן עָלֶיךָ (מְלָאכֵי חֲבֻלָה).

לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ

הַזֶּה הוּא חֲשָׁד, וּמְלָאכֵי חֲבֻלָה קוֹרְאִים
אוֹתָם לִילוּת. וְעַל זֶה אָמַר מִפְּחַד
בְּלִילוּת. לִילוּת מִמָּשׁ נִקְרָאוּ.
וְאִמְרִים לוֹ: אִם תִּזְכָּה לְמַצּוֹת, כָּל
מַצְוָה וּמַצְוָה יַעֲשׂוּ לָךְ מִמְּנָה מְלֶאךָ טוֹב.
וּבְזִמְן שְׁתַּכְנַס לְמָקוֹם הַזֶּה וְתִזְכָּה
לְמַצּוֹת, יִאמְרוּ: סָלוּ סָלוּ פָּנֵינוּ דְרַךְ הָרִימוּ
מִכְשׁוֹל מְדַרְךָ פְּלוּנֵי זֶה, וְלֹא יִשְׁלְטוּ עָלֶיךָ

(מְלָאכֵי חֲבֻלָה).

לוֹ: רְאֵה, שְׁזוּתֵי דְרַךְ עַקְלָתוֹן, שְׁנִקְרָאת
לִילָה. וּבְמָקוֹם הַזֶּה יִכְנִיסוּ כָּל נַפְשׁ שֶׁל
הָאִישׁ, שְׁנַאֲמַר (איוב א) קָטַן וְגָדוֹל שָׁם הוּא
וְעֶבֶד חֲפְשֵׁי מַאֲדוּנָיו.

וּמְרָאִים לוֹ בְּעַמּוּד שֶׁל אִשׁ, שֶׁהוּא עַל
רִאשׁוֹ, כַּמָּה דְּבִים וְנִמְרִים וְאַרְיִוֹת
וּמְלָאכֵי חֲבֻלָה שְׁיוֹשְׁבִים שָׁם. וְשֵׁם
הַכָּלֵב. וְעַל זֶה אָמַר דָּוִד (תהלים כב) הֲצִילָה
מִחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד כָּלֵב יְחִידָתִי. וְהַמָּקוֹם

וּבְדוּגְמָא דָּא בִּימָמָא, יִימְרוּן, אִם תִּזְכֶּה
 בְּאוּרֵייתָא, כָּל אוֹת וְאוֹת יִהְיֶה מִלְּאָךְ,
 דִּיעֲזֹרְךָ בְּאַתְרָא הַדִּין. וְאוּרֵייתָא דְאֶקְרִי אוּרְחָא,
 יְהִי בְּאוּרְחָא הַדִּין, דְּלֹא יִשְׁלֹטוּן עֲלֶךְ. וְעַל דָּא
 אָמַר, (שמות יג כא) לְנַחוּתֵם הַדֶּרֶךְ. וּבִתְרֵי דִין יַחֲזוּן לִיה
 גִּינְתָא דְעֵדוּן, וְכָל חֵלֶק וְחֵלֶק שְׂיֵישׁ לְצַדִּיק בְּפִנֵי
 עֲצָמוֹ. וּמִשְׂפִּיעִין לִיה שְׂיִקְיִים כָּל הַתּוֹרָה.

וּבִתְרֵי כֵן יִימְרוּן לִיה, (בראשית יב א) וַיֹּאמֶר ה' אֶל
 אַבְרָם לֵךְ לְךָ וְגו' וְאֶעֱשֶׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל וְגו'.
 וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם, דָּא נִשְׁמַתָּא, דְּהִיא אַב לְרוּחַ,
 וְרַם לְגוֹפֵי. לֵךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ, דָּא גִנְתָּא דְעֵדוּן.
 וּמְמוֹלְדֵתְךָ, דָּא בְּטוּן דְאִימָא, שֶׁל בֶּשֶׂר וְרָם.
 וּמִבֵּית, דָּא שְׂכִינְתָּא. אַבִּיךָ, דָּא קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא.
 שְׂאִין (דף צב ע"ב) אַבִּיו, אֶלָּא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְאִין
 אִמּוֹ, אֶלָּא פְּנֵסֶת יִשְׂרָאֵל. אֶל הָאָרֶץ, זֶה הָעוֹלָם

לשון הקודש

וְאֶחָר כֵּן יֹאמְרוּ לוֹ, (בראשית יב) וַיֹּאמֶר ה'
 אֶל אַבְרָם לֵךְ לְךָ וְגו', (שם) וְאֶעֱשֶׂךָ לְגוֹי
 גָּדוֹל וְגו'. וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם - זו
 הַנִּשְׁמָתָה, שֶׁהִיא אַב לְרוּחַ וְרַם לְגוֹפֵי. לֵךְ
 לְךָ מֵאַרְצְךָ - זֶה הַן הָעֵדוּן. וּמְמוֹלְדֵתְךָ -
 זו בְּטוּן הָאֵם, שֶׁל בֶּשֶׂר וְרָם. וּמִבֵּית - זו
 הַשְׂכִּינְתָּה. אַבִּיךָ - זֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.
 שְׂאִין אַבִּיו אֶלָּא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאִין

וּבְזוֹ הַדְּגֻמָּא בְּיוֹם, יֹאמְרוּ: אִם תִּזְכֶּה
 בַּתּוֹרָה, כָּל אוֹת וְאוֹת תִּהְיֶה מִלְּאָךְ,
 שְׂיִעֲזֹרְךָ בְּמָקוֹם הַזֶּה. וְהַתּוֹרָה שְׂנַקְרָאת
 דְרָךְ, תִּלְךְ בְּדֶרֶךְ הַזֶּה, שְׂלֹא יִשְׁלֹטוּ עֲלֶיךָ.
 וְעַל כֵּן אָמַר לְנַחוּתֵם הַדֶּרֶךְ. וְאֶחָר זֶה
 יֵרְאוּ לוֹ הַן הָעֵדוּן, וְכָל חֵלֶק וְחֵלֶק שְׂיֵישׁ
 לְצַדִּיק בְּפִנֵי עֲצָמוֹ. וּמִשְׂפִּיעִים אוֹתוֹ
 שְׂיִקְיִים כָּל הַתּוֹרָה.

הַשָּׂפֵל. וַיִּהְיוּ לִיה שֶׁבַע בְּרָכָאן דְּאִמְרוּן לְעִיל,
מוֹאֲעֶשֶׂד וְגו' עַד כָּל מִשְׁפָּחוֹת הָאֲדָמָה וְגו'.

אִם בַּר נֶשׁ יוֹכָה, וַיִּהְיֶה צְדִיק, וְהוּא יָדַע שְׂמָא
דְּהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, מַה יִּמְרוּן לִיה פִּד
אִסְתַּלַּק מֵעֲלָמָא. (תהלים צא ה) לֹא תִירָא מִפֶּתַח לִילָה
וְגו', עַל כַּפִּים יִשְׁאוּנְךָ פֶּן תִּגּוֹף בְּאֲבָן. מִן הָאֲבָן
שֶׁל דֶּרֶךְ עַקְלָתוֹן, רַגְלֶךָ וכו' עַד כִּי יָדַע שְׂמִי.

וְאִם בַּר נֶשׁ לֹא יוֹכָה בְּאוֹרֵייתָא, וְלַעֲזוּבֵינן טָבָן,
פִּד יִסְתַּלַּק מֵעֲלָמָא, יַעוּל בְּאוֹרְחָא חֲשׂוּכָא
דְּאִמְרָנָא, וְאִזְדַּעְזְעוּ כָּל מַאן דְּאִית בְּהָהוּא אֲתֵר,
וַיִּמְרוּן הַזֹּאת נַעְמִי, דְּאִזְלַת בְּאֲתָרָא הָדִין מִלֵּיִיא
כָּל טוֹבָא, מִלֵּיִיא מֵאוֹרֵייתָא. עֲמוּד הָעֲנָן דְּנָהַר לָהּ
בְּאֲתָרָא הָדִין לְמִיחָד בִּימְכָא. וְעֲמוּדָא דְּאִישְׁתָּא

לשון הקודש

תגוף באבן. מן האבן של דרך עקלתון.
רגלך כו', עד כי ידע שמי.
ואם אדם לא יוכה לתורה ולמעשים
טובים - כשיסתלק מן העולם, יבגס
לדרך החשוכה שאמרנו, ומזדעזעים כל
מי שישנו באותו המקום, ויאמרו: הזאת
נעמי, שהלכה בדרך הזה מלאה כל טוב,
מלאה מתורה?! עמוד הענן שהאיר לה

אמו אלא כנסת ישראל. אל הארץ - זה
העולם השפל. ונותנים לו שבע ברכות
כמו שאמרנו לעיל, מואעשך וגו', עד כל
משפחות האדמה וגו'.

אם האדם יוכה, ויהיה צדיק, ומפיר את
שם הקדוש ברוך הוא - מה אומרים לו
כשמסתלק מן העולם? (תהלים צא) לֹא תִירָא
מִפֶּתַח לִילָה וְגו', (שם) עַל כַּפִּים יִשְׁאוּנְךָ פֶּן

לֹא־נִהְרָא לָהּ לְמִיּוֹל בְּאַתְרָא חֲדִין בְּלִילְיָא. וְעַם
בַּעֲלָה נִשְׁמָתָא לְנִשְׁמָתָא.

אֶתִּיבָא אִיהִי וְאָמְרָה, אֵל תִּקְרָאנָה לִי נַעֲמִי
קְרָאן לִי מָרָא כִּי הִמַּר שְׂדֵי לִי מְאֹד.
דְּהִנְעִיל לִי בְּנוּפָא בִישָׂא. אֲנִי מְלֵאָה הִלְכְּתִי
בְּאַתְרָא חֲדִין, וְרִיקָם הֵשִׁיבֵנִי ה'.

בְּהֵיא שַׁעְתָּא אָמְרָה, שְׁבֹנָה בְּנִתִי וְגו'. שְׁנַאֲמַר,
וְתֹאמַר נַעֲמִי לְכַלְתִּיהָ שְׁבֹנָה בְּנִתִי.
אֶתִּיבַת רוּת נִפְשָׁתָא קְדִישָׂא וְאָמְרַת, אֵל תִּפְגְּעִי בִּי
לְעִזְבֹּךְ לָשׁוּב מֵאַחֲרֶיךָ כִּי בַּאֲשֶׁר תִּלְכִי אֵלַיךְ
וּבַאֲשֶׁר תִּלְיִנִי אֶלָּין וכו'.

אֲבָל עֲרְפָה, נִפְשָׁתָא דְהִיא סְמָרָא דְשְׁמַאֲלָא,
אֲזֵלָא לְנוּפָא, וְאַתְאֲפַלַּת עָלֶיהָ.
שְׁנַאֲמַר, (איוב יד כב) אֵךְ בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכָּאֵב וְנִפְשׁוּ עָלָיו

לשון הקודש

וְגו', שְׁנַאֲמַר וְתֹאמַר נַעֲמִי לְכַלְתִּיהָ
שְׁבֹנָה בְּנִתִי. מְשִׁיבָה רוּת הַנִּפְשָׁתָא
הַקְדוּשָׁה וְאָמְרַת, אֵל תִּפְגְּעִי בִּי לְעִזְבֹּךְ
לָשׁוּב מֵאַחֲרֶיךָ כִּי אֵל אֲשֶׁר תִּלְכִי אֵלַיךְ
וּבַאֲשֶׁר תִּלְיִנִי אֶלָּין וכו'.

אֲבָל עֲרְפָה, הַנִּפְשָׁתָא שְׁהִיא צַד הַשְׁמַאֲלָא,
הוֹלְכַת לְנוּפָא וּמֵתֵאֲפַלַּת עָלָיו, שְׁנַאֲמַר
(איוב יד) אֵךְ בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכָּאֵב וְנִפְשׁוּ עָלָיו

בְּמָקוֹם הַזֶּה לְלַכַּת בַּיּוֹם, וְעַמּוּד הָאֵשׁ
לְהֵאִיר לָהּ לְלַכַּת בְּמָקוֹם הַזֶּה בְּלִילְיָה,
וְעַם בַּעֲלָה, נִשְׁמָה לְנִשְׁמָה?!

הִיא מְשִׁיבָה וְאָמְרַת, (רות א) אֵל תִּקְרָאנָה
לִי נַעֲמִי, קְרָאן לִי מָרָה, כִּי הִמַּר שְׂדֵי לִי
מְאֹד. שְׁהִנְעִיל אוֹתִי בְּנוּפָא רַע. אֲנִי מְלֵאָה
הִלְכְּתִי בְּמָקוֹם הַזֶּה, וְרִיקָם הֵשִׁיבֵנִי ה'.
בְּאוֹרְתָהּ שְׁעָה הִיא אוֹמְרַת, שְׁבֹנָה בְּנִתִי

תֹּאכַל. וְכָל זְמַן דְּאֵתְאֲבָל עָלֶיהָ, אָמַר הַגּוֹף לְנַפְשׁ
הַבְּהֵמִית, בְּשָׂבִיל הָאֲכִילָה וְהַשְׂתִּיָּה שְׁנַתַּת לִי,
הַנְּשָׂמָה בְּצַעַר גָּדוֹל, וּבְלֹא תוֹרָה וּבְלֹא מִצְוֹת. מוֹל
מַה שְׁנַתַּת לִי. וּנְבַקַע הַגּוֹף.

אָמַר רַבִּי, כְּתִיב (תהלים מא ב) אֲשֶׁרֵי מִשְׁכִּיל אֵל דָּל
וּגּוֹ'. מַהוּ דָּל. אִישׁ נִסְתָּר. וַיֹּאמֶר מַה תַּתֵּן
לִי, וְכִי יוֹתֵר רָשָׁע אֲנִי מִכָּל הָאָדָם שְׁבַעוּלָם.
וַיַּעֲשֶׂה מְרִיבָה עִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אֲשֶׁרֵי מֵאֵן
דְּמִשְׁכִּיל לִיָּהּ. דְּכְתִיב, (ישעיה כז ה) אוּ יַחֲזֹק בְּמַעְזֵי
יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם לִי שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי.

דְּאָמַר רַבִּי נְהוֹרָאִי, מַהוּ דְּכְתִיב (ישעיה כז ה) אוּ
יַחֲזֹק בְּמַעְזֵי וּגּוֹ'. וְכִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
שֶׁהוּא בַּעַל הַשְׁלוֹם, עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּמְרוֹמָיו, צְרִיךְ
לְמִי שַׁיַעֲשֶׂה לוֹ שְׁלוֹם, וְהֵלֵא הַשְׁלוֹם שְׁלוֹ.

לשון הקודש

הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אֲשֶׁרֵי מִי שְׁמִשְׁכִּיל
לוֹ, שְׁכַתוֹב (ישעיה כז ה) אוּ יַחֲזֹק בְּמַעְזֵי יַעֲשֶׂה
שְׁלוֹם לִי שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי.

שְׁאָמַר רַבִּי נְהוֹרָאִי, מַה שְׁאָמַר אוּ יַחֲזֹק
בְּמַעְזֵי וּגּוֹ', וְכִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא
בַּעַל הַשְׁלוֹם, עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּמְרוֹמָיו,
צְרִיךְ לְמִי שַׁיַעֲשֶׂה לוֹ שְׁלוֹם? וְהֵלֵא
הַשְׁלוֹם שְׁלוֹ!

תֹּאכַל. וְכָל זְמַן שְׁמֵתְאֲבָל עָלָיו, אָמַר
הַגּוֹף לְנַפְשׁ הַבְּהֵמִית: בְּשָׂבִיל הָאֲכִילָה
וְהַשְׂתִּיָּה שְׁנַתַּת לִי, הַנְּשָׂמָה בְּצַעַר גָּדוֹל,
וּבְלֹא תוֹרָה וּבְלֹא מִצְוֹת. מַל מַה שְׁנַתַּת
לִי. וּנְבַקַע הַגּוֹף.

אָמַר רַבִּי, כְּתוּב (תהלים מא) אֲשֶׁרֵי מִשְׁכִּיל
אֵל דָּל וּגּוֹ'. מַהוּ דָּל? אִישׁ נִסְתָּר. וַיֹּאמֶר
מַה תַּתֵּן לִי, וְכִי יוֹתֵר רָשָׁע אֲנִי מִכָּל
הָאָדָם שְׁבַעוּלָם? וַיַּעֲשֶׂה מְרִיבָה עִם

אָלֵא, הָעֲנִי בְשָׁעָה שְׂרוּאָה אֶת עֲצָמוֹ בְּדוֹחַק, הוא עוֹשֶׂה מְרִיבָה בְּלִפְי מַעְלָה. וְהַמְחִזִּיק בְּיָדוֹ שֶׁל עָנִי, וְעוֹשֶׂה עִמּוֹ צְדָקָה, כְּבִיכּוֹל, עִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה שְׁלוֹם. לְפִי שְׁגוּרָם לְעָנִי, שְׁמִבְקָשׁ מְחִילָה מִלְּפָנָיו יִתְבַּרֵךְ, עַל שֶׁהִטִּיחַ דְּבָרִים בְּלִפְי מַעְלָה, וְאִז עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בֵּינָם לְבֵין קוֹנָו. מִי גָרַם לוֹ לַעֲשׂוֹת שְׁלוֹם. זֶה הַנּוֹתֵן צְדָקָה לְעָנִי, וְהַחֲזִיק בְּיָדוֹ, דְּכִתִּיב אוֹ יַחֲזִק בְּמַעְזֵי וְגו', וְזֶהוּ הַדֵּל. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵהוּ אוֹמֵר. אֵין דְּנִין אֶת הָאָדָם לְפִי צִעְרוֹ.

וְהָכִי נָמִי בְּאִיּוֹב, דְּאָמַר רַבִּי תַנְחוּם, אָמַר אִיּוֹב לְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, (איוב כג ב-ג) מִי יִתֵּן יַדְעֵתִי וְאִמְצָאֵהוּ וְכו' אֶעֱרָכָה לְפָנָיו מִשְׁפָּט. עַד שֶׁהִטִּיחַ אִיּוֹב דְּבָרִים בְּלִפְי מַעְלָה.

לשון הקודש

יַחֲזִק בְּמַעְזֵי וְגו', וְזֶהוּ הַדֵּל. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵהוּ אוֹמֵר? אֵין דְּנִים אֶת הָאָדָם לְפִי צִעְרוֹ.

וְכָךְ גַּם בְּאִיּוֹב. שֶׁאָמַר רַבִּי תַנְחוּם, אָמַר אִיּוֹב לְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, (איוב כג) מִי יִתֵּן יַדְעֵתִי וְאִמְצָאֵהוּ כִּי אֶעֱרָכָה לְפָנָיו מִשְׁפָּט. עַד שֶׁהִטִּיחַ אִיּוֹב דְּבָרִים בְּלִפְי מַעְלָה.

אָלֵא הָעֲנִי, בְשָׁעָה שְׂרוּאָה אֶת עֲצָמוֹ בְּדוֹחַק, הוא עוֹשֶׂה מְרִיבָה בְּלִפְי מַעְלָה. וְהַמְחִזִּיק בְּיָדוֹ שֶׁל עָנִי וְעוֹשֶׂה עִמּוֹ צְדָקָה, כְּבִיכּוֹל עִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה שְׁלוֹם, לְפִי שְׁגוּרָם לְעָנִי שְׁמִבְקָשׁ מְחִילָה מִלְּפָנָיו יִתְבַּרֵךְ עַל שֶׁהִטִּיחַ דְּבָרִים בְּלִפְי מַעְלָה, וְאִז עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בֵּינָם לְבֵין קוֹנָו. מִי גָרַם לוֹ לַעֲשׂוֹת שְׁלוֹם? זֶה הַנּוֹתֵן צְדָקָה לְעָנִי, וְהַמְחִזִּיק בְּיָדוֹ, שְׁכֵתוֹב אוֹ

וְתוֹ לֹא. וְהֵלֵא בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת כָּפַר בְּתַחֲתִית
הַמַּתִּים, וְהִטִּיחַ דְּבָרִים בְּלִפְנֵי מַעֲלָה, וְסָקַל
אִיקוֹנִין שֶׁל מֶלֶךְ.

אֵלֶּא אָמַר רַבִּי נְהוֹרָאִי, בְּהֵיִא שְׁעָתָא אָמַר
הַמְּקַטְרֵג לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֵיזֹב
שְׁאִמְרַת עֲלִיו (שם א א) אִישׁ תָּם וַיֵּשֶׁר וַיֵּרָא אֱלֹהִים
וְסָר מֵרַע, הָרִי כָּפַר בְּתַחֲתִית הַמַּתִּים, וְהִטִּיחַ
דְּבָרִים, וְסָקַל אִיקוֹנִין שֶׁל מֶלֶךְ. אָמַר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא, (שם לד לה) אֵיזֹב לֹא בִדְעַת יַדְבָּר.

בְּשַׁעֲהַ שְׁנַתּוֹכַח אֵיזֹב עִם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
מַה הוּא אוֹמֵר, (שם י ג) הַטּוֹב לְךָ כִּי
תַעֲשֶׂק כִּי תִמְאַס יְגִיעַ כְּפִיד וְגו'. וְכִי הוּא טוֹב זֶה
הָעוֹשֶׂק שֶׁתַּעֲשֶׂה לוֹ, אָבִי וְאִמִּי עָשׂוּ לִי הַגּוֹף, וְאַתָּה
אֶתְעַבִּידַת אָרִים עִמָּהוֹן, וַיִּהְבֵּת כִּי נִשְׁמָתָא. וְאִמְרַת

לְשׁוֹן הַקּוֹדֵשׁ

אָמַר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: אֵיזֹב לֹא בִדְעַת

יַדְבָּר!

בְּשַׁעֲהַ שְׁנַתּוֹכַח אֵיזֹב עִם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ

הוּא, מַה הוּא אוֹמֵר? (שם י ג) הַטּוֹב לְךָ כִּי

תַעֲשֶׂק כִּי תִמְאַס יְגִיעַ כְּפִיד וְגו'. וְכִי הוּא

טוֹב זֶה הָעוֹשֶׂק שֶׁתַּעֲשֶׂה לִּי? אָבִי וְאִמִּי

עָשׂוּ לִי אֶת הַגּוֹף, וְאַתָּה נַעֲשִׂיתָ שְׂתַרְף

עִמָּהֶם, וְנִתַּתָּ כִּי נִשְׁמָה, וְאִמְרַת לְמַקְטְרֵג!

וַיִּזְתֵּר לֹא? וְהֵלֵא כָּפַר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת

בְּתַחֲתִית הַמַּתִּים, וְהִטִּיחַ דְּבָרִים בְּלִפְנֵי

מַעֲלָה, וְסָקַל אִיקוֹנִין שֶׁל מֶלֶךְ?!

אֵלֶּא, אָמַר רַבִּי נְהוֹרָאִי, בְּאוֹתָהּ הַשַּׁעֲהַ

אָמַר הַמְּקַטְרֵג לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: אֵיזֹב

שְׁאִמְרַת עֲלִיו אִישׁ תָּם וַיֵּשֶׁר וַיֵּרָא אֱלֹהִים

וְסָר מֵרַע, הָרִי כָּפַר בְּתַחֲתִית הַמַּתִּים,

וְהִטִּיחַ דְּבָרִים, וְסָקַל אִיקוֹנִין שֶׁל מֶלֶךְ!

לְמַקְטָרִג (שם ב ו), אַךְ אֶת נַפְשׁוֹ שָׁמַר. מִה דִּינְךָ
 נִטְרָתָהּ, מִה דְאָבִי וְאִמִּי, אֲמַרְתָּ הֲנֵנוּ בְיָדְךָ. וְכִי הוּא
 טוֹב זֶה הָעוֹשֶׁק שֶׁתַּעֲשֶׂה לִּי, כִּי תִמָּאֵם יְגִיעַ כַּפֶּיךָ.
 שֶׁהִנָּפֵשׁ מְאוּסָה מִצַּד יִסּוּרֵי הַגּוֹף. (שם י ג) וְעַל עֲצַת
 רְשָׁעִים הוֹפְעֶתָ, סָקַל אִיקוּנֵינוּ שֶׁל מֶלֶךְ.

וְהַמְקַטָּרִג קַטָּרִג עַל כָּל זֶה לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא. אָמַר לִי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 אֵיזֹב לֹא בִדְעַת יְדִבֵּר, וְאֵינֹו נִתְפָּס עַל צַעְרוֹ. וְכִינֹו
 שָׁפָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְנִתְנוּכַת עִמּוֹ, חָזַר בּוֹ
 וְאָמַר, (שם מ ה) אַחַת דִּבְרָתִי וְלֹא אֶעֱנֶה וּשְׁתִּים וְלֹא
 אוֹסִיף, אֲסַכֵּר פּוּמִיָּה קִמִּי דִּינָא.

רַבִּי פְּדַת אָמַר, (שם מב ז) כִּי לֹא דִבְרַתֶם נְכוּנָה
 בְּעַבְדֵי אֵיזֹב לֹא כְתִיב, אֶלְאִי כִּי לֹא דִבְרַתֶם
 אֵלֵי נְכוּנָה. אֵלֵי לֹא דִבְרַתֶם נְכוּנָה, הוּא עָמַד

לשון הקודש

רק את נפשו שמר, מה שלך - שמרת, מה של אבי ואמי - אמרת הנו בידך. וכי הוא טוב זה העושק שתעשה לי, כי תמאם יגיע כפיך, שהנפש מאוסה מצד יסורי הגוף? ועל עצת רשעים הופעת, סקל איקונין של מלך?

והמקטרג קטרג על כל זה לפני הקדוש ברוך הוא. אמר לו הקדוש ברוך הוא:

רק את נפשו שמר, מה שלך - שמרת, מה של אבי ואמי - אמרת הנו בידך. וכי הוא טוב זה העושק שתעשה לי, כי תמאם יגיע כפיך, שהנפש מאוסה מצד יסורי הגוף? ועל עצת רשעים הופעת, סקל איקונין של מלך?

והמקטרג קטרג על כל זה לפני הקדוש ברוך הוא. אמר לו הקדוש ברוך הוא:

וְהִצְדִּיק אֶת הַדִּין, וּבִקֵּשׁ עַל עֲצָמוֹ עַל מַה שֶּׁאָמַר.
וְהֵם לֹא בִקְשׁוּ עַל עֲצָמָם, עַל מַה שֶּׁהִטְעִיחוּ
בְּמַעֲנֵה לְשׁוֹנָם.

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ דְּסַכְנִין בְּשֵׁם רַבִּי יוֹדָא אָמַר, כָּל
הַחוֹשֵׁד בְּכֹשְׁרִים, רְאוּי לְלִקּוֹת בְּצַרְעַת.
דְּכַתִּיב, (במדבר יב יא) אֲשֶׁר נֹאֲלָנוּ וְאֲשֶׁר חָטְאָנוּ.
וְכַתִּיב, (שם י ב) אֵל נָא תְּהִי פִמֶת. חֲבָרְיוֹ שֶׁל אֵיזֵב
חֲשָׁדוֹהוּ בַּמָּה שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ, וְלֹא בִקְשׁוּ מִמֶּנּוּ
מִחִילָה, וְלֹא בִקְשׁוּ עַל נַפְשָׁם, עַד שֶׁבִיקֵשׁ אֵיזֵב
עֲלֵיהֶם רַחֲמִים. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הוֹדִיעַ לָהֶם,
שֶׁחָטְאוּ בַּמָּה שֶׁחֲשָׁדוֹהוּ. וּלְפִיכָךְ, (איוב מב ח) וְעַבְדִּי
אֵיזֵב יִתְפַּלֵּל בְּעַדְכֶם.

וְאָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶן קַסְמָא, מַהוּ דְּכַתִּיב פִּי אִם
פָּנָיו אֲשָׂא לְבַלְתִּי עֲשׂוֹת עִמָּכֶם נִבְלָה.

לְשׁוֹן הַקּוֹדֵשׁ

כַּמֶּת. חֲבָרְיוֹ שֶׁל אֵיזֵב חֲשָׁדוֹהוּ בַּמָּה
שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ, וְלֹא בִקְשׁוּ מִמֶּנּוּ מִחִילָה,
וְלֹא בִקְשׁוּ עַל נַפְשָׁם, עַד שֶׁבִיקֵשׁ אֵיזֵב
עֲלֵיהֶם רַחֲמִים. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הוֹדִיעַ
לָהֶם, שֶׁחָטְאוּ בַּמָּה שֶׁחֲשָׁדוֹהוּ. וּלְפִיכָךְ,
וְעַבְדִּי אֵיזֵב יִתְפַּלֵּל בְּעַדְכֶם.

וְאָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶן קַסְמָא, מַה שֶּׁאָמַר
(איוב מב) פִּי אִם פָּנָיו אֲשָׂא לְבַלְתִּי עֲשׂוֹת

נִבְלָה. הוּא עֹמֵד וְהִצְדִּיק אֶת הַדִּין, וּבִקֵּשׁ
עַל עֲצָמוֹ עַל מַה שֶּׁאָמַר, וְהֵם לֹא בִקְשׁוּ
עַל עֲצָמָם, עַל מַה שֶּׁהִטְעִיחוּ בְּמַעֲנֵה
לְשׁוֹנָם.

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שְׁמִסְכְּנִין בְּשֵׁם רַבִּי יוֹדָא
אָמַר, כָּל הַחוֹשֵׁד בְּכֹשְׁרִים רְאוּי לְלִקּוֹת
בְּצַרְעַת, שֶׁכְּתוּב (במדבר יב יא) אֲשֶׁר נֹאֲלָנוּ
וְאֲשֶׁר חָטְאָנוּ. וְכַתוּב (שם) אֵל נָא תְּהִי

מאי נבִּלָה, זו צרעת. דכתיב, (במדבר יב יד) ואביה
 ירק ירק בפניה, ותרגם רבי יוסי ואביה מנבל
 ינבל באפיה.

בא וראה, כשנגלה הקדוש ברוך הוא אל איוב,
 מה כתיב. (איוב לח א) ויען ה' את איוב מן
 הסערה ויאמר. רבי יוסי בר חלפתא אמר, השיב
 לו על מה שאמר, (שם ט יז) אשר בשערה ישופני,
 אמר איוב, רבוננו של עולם, שמא רוח סערה
 עברה לפניך, ונתחלף לך שמי איוב, באיוב. הדין
 הוא דכתיב, (שם יג כד) ותחשבני לאיוב לך. לפיכך
 השיבו מן הסערה.

רבנן אמרי, סערה של שטן, שהסעיר גופו של
 איוב. ומגלן דאיברי סערה. דכתיב, (תהלים
 קמח ח) רוח סערה עושה דברו. שאין לו רשות

לשון הקודש

(שם ט) אשר בשערה ישופני. אמר איוב:
 רבוננו של עולם, שמא רוח סערה עברה
 לפניך, ונתחלף לך שמי איוב באיוב?
 זהו שכתוב (שם יג) ותחשבני לאיוב לך.

לפיכך השיבו מן הסערה.

רבתינו אמרים, סערה של שטן,
 שהסעיר גופו של איוב. ומגלן לנו
 שנקראת סערה? שכתוב (תהלים קמח) רוח

עמכם נבלה. מה זה נבלה? זו צרעת,
 שכתוב (במדבר יב) ואביה ירק ירק בפניה.
 ותרגם רבי יוסי ואביה מנבל ינבל
 באפיה.

בא וראה, כשנגלה הקדוש ברוך הוא
 אל איוב, מה כתוב? (איוב לח) ויען ה' את
 איוב מן הסערה ויאמר. רבי יוסי בר
 חלפתא אמר, השיב לו על מה שאמר

לַעֲשׂוֹת שׁוּם דְּבַר, אֶלֶּא בְּמֵאֲמָרוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא.

רַבִּי בּוֹן אוֹמֵר, כְּתִיב בְּשִׁי"ן, דְּכְתִיב אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרָה
יִשׁוּפְנִי. וְכְתִיב בְּסִמְךָ, דְּכְתִיב מִן הַסַּעֲרָה.
כְּתִיב הִכָּא אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרָה, וְכְתִיב הִתָּם (ויקרא יז
ט) לַשְּׁעִירִים אֲשֶׁר הֵם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם.

וְהֵאֵי דְכְתִיב, בְּשַׁעֲרָה. רַבִּי רְחוּמַאי אָמַר, פַּעַם
אַחַת זָכַר, וּפַעַם אַחַת נִקְבְּהָ. פַּעַם אַחַת
זָכַר, דְּכְתִיב (שם טז כב) וְנָשָׂא הַשְּׁעִיר עָלָיו.
וְכְתִיב, (בראשית כז יא) הֵן עָשׂוּ אַחֵי אִישׁ שְׁעִיר. פַּעַם
אַחַת נִקְבְּהָ, דְּכְתִיב (דף צג ע"א) (שם לג טז) וַיָּשֶׁב בַּיּוֹם
הַהוּא עָשׂוּ לְדַרְכּוֹ שְׁעִירָה, וְכְתִיב בְּסִמְךָ דְּכְתִיב מִן
הַסַּעֲרָה. מַאי טַעְמָא. שְׁמִסְעִיר גּוֹפּוֹ שֶׁל אָדָם.

לשון הקודש

סַעֲרָה עוֹשָׂה דְבָרוֹ. שְׂאִין לוֹ רְשׁוֹת
לַעֲשׂוֹת שׁוּם דְּבַר, אֶלֶּא בְּמֵאֲמָרוֹ שֶׁל
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

רַבִּי בּוֹן אוֹמֵר, כְּתוּב בְּשִׁי"ן, שְׁכְּתוּב
אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרָה יִשׁוּפְנִי. וְכְתוּב בְּסִמְךָ,
שְׁכְּתוּב מִן הַסַּעֲרָה. כְּתוּב כָּאֵן אֲשֶׁר
בְּשַׁעֲרָה, וְכְתוּב שָׁם (ויקרא יז
ט) לַשְּׁעִירִים
אֲשֶׁר הֵם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם.

וְזֶה שְׁכְּתוּב בְּשַׁעֲרָה. רַבִּי רְחוּמַאי אָמַר,
פַּעַם אַחַת זָכַר, וּפַעַם אַחַת נִקְבְּהָ. פַּעַם
אַחַת זָכַר – שְׁכְּתוּב (שם טז) וְנָשָׂא הַשְּׁעִיר
עָלָיו. וְכְתוּב (בראשית כז יא) הֵן עָשׂוּ אַחֵי אִישׁ
שְׁעִיר. פַּעַם אַחַת נִקְבְּהָ – שְׁכְּתוּב (שם לג)
וַיָּשֶׁב בַּיּוֹם הַהוּא עָשׂוּ לְדַרְכּוֹ שְׁעִירָה,
וְכְתוּב בְּסִמְךָ, שְׁכְּתוּב מִן הַסַּעֲרָה. מָה
הַטַּעַם? שְׁמִסְעִיר גּוֹפּוֹ שֶׁל אָדָם.

וְהָא כְּתִיב, (מ"ב ב יא) וַיַּעַל אֱלֹהֵינוּ בַּסַּעֲרָה הַשָּׁמַיִם.
 רַבֵּי נַחֲמִיָּה וְרַבֵּי יְהוּדָה אָמְרִי, בְּשִׁהַעֲלָה
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֱלֹהֵינוּ לָרְקִיעַ, עָמַד מִלְאָךְ
 הַמָּוֶת בְּנִגְדוֹ.

אָמַר לִיה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, עַל מְנַת כַּךְ
 בְּרֵאתִי שָׁמַיִם, שִׁיעֲלָה אֱלֹהֵינוּ לְשָׁם. אָמַר
 לִיה מִלְאָךְ הַמָּוֶת, רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, עֲבָשׂוּ יְהִיָּה
 פְּתִחוֹן פֶּה לְבְרִיּוֹת. אָמַר לִיה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 אֵין זֶה בְּשֵׁאֵר בְּרִיּוֹת, וְיָכוֹל הוּא לְהַעֲבִיר אוֹתָךְ מִן
 הָעוֹלָם, וְאֵינְךָ יוֹדֵעַ כֵּחוֹ. אָמַר לִיה, רַבּוֹנוּ שֶׁל
 עוֹלָם, תֵּן לִי רְשׁוֹת, וְאֵרַד אֵלָיו. אָמַר לִיה רַד,
 מִיָּד יֵרַד. בֵּינּוֹן שָׂרְאָה אוֹתוֹ אֱלֹהֵינוּ, הַכְּרִיחוּ תַּחַת
 רַגְלָיו, וּבִקֵּשׁ לְהַעֲבִירוֹ מִן הָעוֹלָם, וְלֹא נָתַן לוֹ
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רְשׁוֹת. מִיָּד כָּפַף אוֹתוֹ תַּחְתָּיו,
 וַעֲלָה לְשָׁמַיִם. דְּכְתִיב וַיַּעַל אֱלֹהֵינוּ בַּסַּעֲרָה הַשָּׁמַיִם.

לשון הקודש

בְּרוּךְ הוּא: אֵין זֶה בְּשֵׁאֵר בְּרִיּוֹת, וְיָכוֹל
 הוּא לְהַעֲבִיר אוֹתָךְ מִן הָעוֹלָם, וְאֵינְךָ
 יוֹדֵעַ כֵּחוֹ. אָמַר לוֹ: רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, תֵּן
 לִי רְשׁוֹת וְאֵרַד אֵלָיו. אָמַר לוֹ רַד. מִיָּד
 יֵרַד. בֵּינּוֹן שָׂרְאָה אוֹתוֹ אֱלֹהֵינוּ, הַכְּרִיחוּ
 תַּחַת רַגְלָיו, וּבִקֵּשׁ לְהַעֲבִירוֹ מִן הָעוֹלָם,
 וְלֹא נָתַן לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רְשׁוֹת. מִיָּד
 כָּפַף אוֹתוֹ תַּחְתָּיו, וַעֲלָה לְשָׁמַיִם, שְׁכַתוֹב

וְחֲרִי כְּתוּב (מלכים ב-ב) וַיַּעַל אֱלֹהֵינוּ בַּסַּעֲרָה
 הַשָּׁמַיִם. רַבֵּי נַחֲמִיָּה וְרַבֵּי יְהוּדָה אָמְרִים,
 בְּשִׁהַעֲלָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֱלֹהֵינוּ
 לָרְקִיעַ, עָמַד מִלְאָךְ הַמָּוֶת בְּנִגְדוֹ.

אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: עַל מְנַת בֵּן
 בְּרֵאתִי שָׁמַיִם, שִׁיעֲלָה אֱלֹהֵינוּ לְשָׁם. אָמַר
 לוֹ מִלְאָךְ הַמָּוֶת: רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, עֲבָשׂוּ
 יְהִיָּה פְּתִחוֹן פֶּה לְבְרִיּוֹת. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ

בֵּינָן שְׁנֵגְלָהּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאִיּוֹב, בְּהִיּוֹא
 סְעָרָה נִגְלָה אֵלָיו. דְּכָתִיב, מִן הַסְעָרָה, הִנּוּן
 כְּפֹפֶה, וְלֹא פְשׁוּטָה. כִּפְפָה אֹתוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 בְּנִחַשׁ הוֹלֵךְ עַל גָּחֹן, וְדַבֵּר עִמּוֹ. מָה אָמַר לִיה
 לְאִיּוֹב. (אִיּוֹב ל"ח ד) אִיפֹה הָיִיתָ בְּיַסְדֵי אָרֶץ. מִיָּד
 שָׁתַק, וְלֹא יָכוֹל לַעֲמֹד בְּתוֹכָתוֹ. לְהוֹרוֹת
 שְׁמַעְשָׂיו שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאַמֶּת.

רַבִּי אֶלְכָסְנֵדְרִי פִתַּח וְאָמַר, (שם פסוק ז) בְּרֵן יִחַד
 כּוֹכְבֵי בִקְרָ, כּוֹכְבִים שְׁבַמְרוֹם שׁוֹלְטִים
 בְּלִילָה, חוּץ מֵאוֹתָן שְׁשׁוֹלְטִין בְּבִקְרָ. וְכֵן מְשַׁבְּחִין
 וּמְפָאֲרִין וּמְיַחַדִּין שְׁמוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.
 הֲדָא הוּא דְכָתִיב, בְּרֵן יִחַד כּוֹכְבֵי בִקְרָ, וְלֹא כּוֹכְבֵי
 לִילָה אֶף עַל פִּי שְׁמַמְשִׁלְתָן בְּרַגְעָ.

לשון הקודש

וַיַּעַל אֱלֹהֵיו בַּסְעָרָה הַשָּׁמַיִם.

שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאַמֶּת.

בֵּינָן שְׁנֵגְלָהּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאִיּוֹב,
 בְּאוֹתָהּ סְעָרָה נִגְלָה אֵלָיו, שְׁכַתּוֹב מִן
 הַסְעָרָה. הִנּוּן כְּפֹפֶה, וְלֹא פְשׁוּטָה. כִּפְפָה
 אֹתוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּנִחַשׁ הוֹלֵךְ עַל
 גָּחֹן, וְדַבֵּר עִמּוֹ. מָה אָמַר לְאִיּוֹב? (אִיּוֹב ל"ח)
 אִיפֹה הָיִיתָ בְּיַסְדֵי אָרֶץ. מִיָּד שָׁתַק, וְלֹא
 יָכוֹל לַעֲמֹד בְּתוֹכָתוֹ. לְהוֹרוֹת שְׁמַעְשָׂיו

רַבִּי אֶלְכָסְנֵדְרִי פִתַּח וְאָמַר, (שם) בְּרֵן יִחַד
 כּוֹכְבֵי בִקְרָ, כּוֹכְבִים שְׁבַמְרוֹם שׁוֹלְטִים
 בְּלִילָה, חוּץ מֵאוֹתָם שְׁשׁוֹלְטִים
 בְּבִקְרָ. וְכֵן מְשַׁבְּחִים וּמְפָאֲרִים
 וּמְיַחַדִּים שְׁמוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְהוּ
 שְׁכַתּוֹב בְּרֵן יִחַד כּוֹכְבֵי בִקְרָ, וְלֹא כּוֹכְבֵי
 לִילָה, אֶף עַל פִּי שְׁמַמְשִׁלְתָם בְּרַגְעָ.

וַיִּרְיֵעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים, אִמָּאי וַיִּרְיֵעוּ, אָמַר רַבִּי
 אֶלְכֶם נְדָרִי, בְּשָׁעָה שְׁעוּלָה עֲמוּד הַשַּׁחַר,
 אוֹתָן בְּנֵי אֱלֹהִים מְרִיעִין בְּתַרוּעָה, וְכָל אוֹתָן
 הַמְּלֹאכִים וְהַפּוֹכְבִים הַמְּמוּנִים בַּלַּיְלָה, מֵעֵבִירִין
 אוֹתָם מִמְּקוֹמָם, וְשׁוֹלְטִים מִלְּאֲכִים אַחֲרֵים
 בְּמִקְוֵמָם, לְהִיּוֹתָם מְמוּנִים בַּיּוֹם.

רַבִּי חֲסָדָאי אוֹמֵר, פּוֹכֵב אֶחָד יֵשׁ בַּמְּרוֹם,
 וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹצִיאֵו מִמְּקוֹמוֹ, וְיִלּוֹן
 שְׁמוֹ. וְהוּא מְמוּנָה לְהַכְּנִים וּלְהוֹצִיא שְׁאֵר
 הַפּוֹכְבִים, וּמִשְׁמֵשׁ כָּל הַלַּיְלָה, בֵּינוֹן שְׁאוֹתָן פּוֹכְבֵי
 בּוֹקֵר שׁוֹלְטִין, נִגְנְזוּ וְנִבְלָע בְּמִקְוֵמוֹ.

אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל, כְּתִיב (שם ט ו) הַמְּרַגְזֵי אֶרֶץ
 מִמְּקוֹמָהּ וְעֲמוּדֶיהָ יִתְפַּלְצוּן. כִּד קוּדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא בְּעֵי לְמִרְגְּזוּ כָּל עֲלָמָא, וּלְאַרְגָּשָׁא

לשון הקודש

בַּמְּרוֹם, וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹצִיאֵו
 מִמְּקוֹמוֹ, וְיִלּוֹן שְׁמוֹ. וְהוּא מְמוּנָה לְהַכְּנִים
 וּלְהוֹצִיא שְׁאֵר הַפּוֹכְבִים, וּמִשְׁמֵשׁ כָּל
 הַלַּיְלָה. בֵּינוֹן שְׁאוֹתָם פּוֹכְבֵי בֹקֵר
 שׁוֹלְטִים, נִגְנְזוּ וְנִבְלָע בְּמִקְוֵמוֹ.

אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל, כְּתוּב (שם ט) הַמְּרַגְזֵי
 אֶרֶץ מִמְּקוֹמָהּ וְעֲמוּדֶיהָ יִתְפַּלְצוּן.
 כְּשֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה לְהַרְגֵי כָּל

וַיִּרְיֵעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים (שם), לְמַה וַיִּרְיֵעוּ?
 אָמַר רַבִּי אֶלְכֶם נְדָרִי, בְּשָׁעָה שְׁעוּלָה
 עֲמוּד הַשַּׁחַר, אוֹתָם בְּנֵי אֱלֹהִים מְרִיעִים
 בְּתַרוּעָה, וְכָל אוֹתָם הַמְּלֹאכִים
 וְהַפּוֹכְבִים הַמְּמוּנִים בַּלַּיְלָה מֵעֵבִירִים
 אוֹתָם מִמְּקוֹמָם, וְשׁוֹלְטִים מִלְּאֲכִים
 אַחֲרֵים בְּמִקְוֵמָם לְהִיּוֹתָם מְמוּנִים בַּיּוֹם.
 רַבִּי חֲסָדָאי אוֹמֵר, פּוֹכֵב אֶחָד יֵשׁ

וְלֹא־אֶרְעָשָׂא סְמִכוּהִי, לָא אֶרְעִישׁ לִיה אֱלָא מִמְקוֹמוֹ.
מֵאן מְקוֹמוֹ. דָּא נְקוּדָה דְּצִיּוֹן.

רַבִּי רְחוּמַאי אָמַר, מְצִיּוֹן הוֹשַׁתַּת הָעוֹלָם.
דְּכַתִּיב, (תהלים נ א) מִזְמוֹר לְאַסָּף אֵל אֱלֹהִים ה' ^{ה'}
דְּבַר וַיִּקְרָא אֶרֶץ מִמְזֵרַח שְׁמֶשׁ עַד מְבֹאוֹ. וְכַתִּיב
בְּתַרְיָה, מְצִיּוֹן מְכַלֵּל יוֹפֵי אֱלֹהִים הוֹפִיעַ.

וְאָמַר רַבִּי שְׁמֵלַאי, כִּד בְּרָא קוּדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא
עָלְמָא, אָעִיל נְהוּרָא בְּנְהוּרָא, וְאֶלְבִּישׁ דָּא
בְּרָא, וּבְרָא שָׁמַיִם. דְּכַתִּיב, (שם קד ב) עוֹטָה אֹר
פְּשִׁלְמָה נוֹטָה שָׁמַיִם פִּירִיעָה.

וְהָאִי אֹר, אֶקְרִי אֹר לְבוּשׁוֹ. אֹר קְדַמָּתָה,
דְּאֶתְלַבֵּשׁ בֵּיה קוּדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא. וְהָאִי
אֹר אֶתְפַּשֵּׁט בְּהוֹד וְהֶדְר, וְאִיבְרִי עָלְמָא. דְּכַתִּיב,
הוֹד וְהֶדְר לְבָשֶׁת וְכו' נוֹטָה שָׁמַיִם פִּירִיעָה.

לְשׁוֹן הַקּוּדֶשׁ

הָעוֹלָם, וְלִרְגֵשׁ וְלִהְרַעִישׁ אֶת עַמּוּדָיו, לָא
מִרְעִישׁ אוֹתוֹ אֱלָא מִמְקוֹמוֹ. מִי הוּא
מְקוֹמוֹ? זֶה הַנְּקוּדָה שֶׁל צִיּוֹן.

רַבִּי רְחוּמַאי אָמַר, מְצִיּוֹן הִשְׁתַּת
הָעוֹלָם, שְׂכַתוֹב (תהלים א) מִזְמוֹר לְאַסָּף אֵל
אֱלֹהִים ה' דְּבַר וַיִּקְרָא אֶרֶץ מִמְזֵרַח שְׁמֶשׁ

עַד מְבֹאוֹ. וְכַתוּב אַחֲרָיו, מְצִיּוֹן מְכַלֵּל יוֹפֵי
אֱלֹהִים הוֹפִיעַ.

וְהָאֹר הַזֶּה נִקְרָא אֹר לְבוּשׁוֹ. הָאֹר
הָרֵאשׁוֹן שֶׁהִתְלַבֵּשׁ בּוֹ הַקּוּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא.
וְאוֹתוֹ הָאֹר הִתְפַּשֵּׁט בְּהוֹד וְהֶדְר, וְנִבְרָא